

Порекло и свера употребе речи

Лексика српског језика према пореклу	Српске народне речи	човек, књига, мед	
	Речи из старог књижевног језика	васиона, општина, савест	
	Позајмљенице	<ul style="list-style-type: none"> • гр(е)цизми: хиљада, друм, икона • турцизми: јастук, чесма, дућан • романизми: <ul style="list-style-type: none"> ○ латинизми: ваза, геније, датум ○ галицизми: роман, атаље, шарм ○ италијанизми: арија, боца, пошта ○ хиспанизми: болеро, ванила, герила • русизми: бабушка, шињел, књиаз • германизми: пегла, кифла, шпорет • хунгаризми: салаш, ципела, варош • бохемизми: часопис, гесло, копачка • англицизми: викенд, спорт, тинејџер • интернационализми: физика, драма, метафора 	
Лексика према сфери употребе	Историзми	не постоји предмет који су означавале	дијак, талир, главарина
	Архаизми	речи које су замењене другим речима	полза, дажд, позорје
	Неологизми	речи које именују појмове настале у новије време	претраживач, блог, бостанијада
	Термини	речи које прецизно именују појмове у науци	фонема, азот, инфлација
Некњижевна (нестандардна) лексика	Дијалектизми	речи из српског дијалекта	лебац, рушан, ћу дођем
	Жаргонизми	речи и изрази из говора омладине	смарати, воздра, баци коску
	Вулгаризми	увредљиве, непристојне и простачке речи	зезати се, усвињити се....

Фразеологија

Група речи са једним устаљеним значењем

Књижевна фразеологија	Пирова победа, Буриданов магарац
Разговорна фразеологија	с неба, па у ребра; богу иза трегера
Научна фразеологија	царски рез, заједнички именитељ, лесковачка пљескавица

Значењски односи међу лексемама

	Полисемија	Појава да једна реч поред основног (примарног) значења може имати једно или више секундарних значења. Значења су повезана	лист 1. а. биљни орган... б.в. латица 2. а.правилан комад папира, хартије б.документ, исправа 3. публикација, новине
Начини проширивања значења	Метафора	Преношење имена једног појма на други на основу сличности	крило птице → крило авиона (сличност по облику и функцији)
	Метонимија	Преношење имена једног појма на други на основу повезаности мещу њима	То је велики град . → Град спава. (веза насељеног места и становника)
	Синегдоха	Преношење имена једног појма на други на основу везе део - целина	Свака кућа има кров . Имам кров над главом (уместо имам кућу) Веза предмета (кућа) и дела предмета (кров)
Хомоними		Речи које имају исти гласовни склоп а различито значење. Немају међусобну везу!	бор (дрво) бор (хемијски елемент)
	хомоформи	Исти облик у неком случају	Број три. Број до три!
	хомографи	Исто се пишу, али не и изговарају	град (насељено место) град (падавина)
Антоними		Речи које имају супротно значење	
	прави антоними	супротстављена основна значења (није-него)	црн – бео стар – млад
	неправи антоними	супротстављена секундарна значења	мудар – луд прошло - дошло
	једнокоренски		правда – неправда повољан – неповољан
	разнокоренски		рат – мир истина - лаж
Синоними		Речи које имају иста или блиска значења	цар –император рећи – казати паметан - мудар